

Javorniški Mesečnik

Interno glasilo Astronomskega društva Javornik
www: <http://www.adj.si>, email: info@adj.si

Številka 73, Letnik VII, Februar 2006
ISSN 1581-1379

Predstavite svoja opazovanja!

Mesečni sestanki društva so poleg druženju z ostalimi člani namenjeni predvsem izmenjavi informacij in izkušenj. Zato vse člane vabim, da na mesečnih sestankih predstavite svoje delo, opazovanja in svoje observatorije. Temu je namenjen drugi del vsakokratnega mesečnega sestanka. Če si torej opazoval, na kratko predstavi kraj, datum, vremenske pogoje, uporabljeno opremo ter seveda predmet svojega opazovanja. Si posnel kakšne slike? Vsekakor jih prinesi pokazat; vedno je na voljo računalniški projektor, če potrebuješ dia projektor me predhodno obvesti. Seveda ne pozabi opisati svojih izkušenj, težav in njihovih morebitnih rešitev povezanih z opazovanjem. Gotovo bodo koristne tudi za ostale člane. Imaš svoj observatorij? Predstavi ga tudi drugim članom društva. Če za svojo predstavitev potrebuješ več kot 15 minut te vabim, da svoje delo predstaviš v okviru mesečnega predavanja. Če pri tem potrebuješ kakršno koli pomoč ali nasvet ti bom z veseljem pomagal – oglasi se!

Bernard, bernard.zenko@ijs.si

Kako pridno smo v letu 2005 obiskovali Astronomski observatorij na Javorniku (AOJ)

Vreme v letošnjem letu nam astronomom ni bilo preveč naklonjeno. Deževno poletje in jesen sta nam skrajšala pogled v zvezdno nebo. Januar je bil izjemoma jasen in z malo snega, zato je novoletne praznike tu preživelo 14 obiskovalcev. Kasneje je zima pokazala svojo moč. Prvi resen obisk na AOJ smo imeli šele v začetku maja, ko smo gostili učence 7. in 8. razreda OŠ Izola. 37 učencem in učiteljem je Nikolaj predaval o Osončju in o Marsu ter jim razkazal nočno nebo. V sredini in koncem maja smo gostili še učence OŠ Izola, OŠ iz Šmarje pri Kopru in OŠ Godovič. Skoraj 100 učencem sva z Nikolajem organizirala predavanja in ogled nočnega neba. Z organizacijo in tudi z vremenom so bili vsi šolarji in učitelji zelo zadovoljni in so se priporočili še za obisk v naslednjem letu.

V juniju smo organizirali piknik za vse člane društva. Na žalost nas je prišlo samo 10 od skupno 61 članov. V juliju smo imeli ogled nočnega neba za 21 gimnazijcev iz gimnazije Ledina celonočni ogled je vodil Nikolaj.

Zaradi majhnega zanimanja članov, napovedanih opazovanj v jeseni na AOJ nismo organizirali. Škoda, saj lepoto nočnega neba občutimo le daleč od svetlobno onesnaženih mest. Smo pa imeli v septembru dvodnevno delavnico o astrofotografiji – uporaba CCD kamer pri fotografiranju vesoljskih objektov. Delavnice, ki jo je vodil Primož Kuk se je udeležilo 12 slušateljev.

Naš pomemben letošnji dogodek je bil Mladinski astro-

nomski raziskovalni poletni tabor na Livških Ravnah nad Kobaridom. Trajal je 8 dni. Obiskalo ga je 17 učencev, dijakov in študentov. Ob jasnih in toplih nočeh so udeleženci uživali v lepota nočnega neba in se ob enem ukvarjali z resnim raziskovalnim delom. Tabor pod mojim vodstvom sta finančno podprla ZOTK Slovenije in Mestna občina Ljubljana.

Zadnji naš obisk na AOJ v letu 2005 je bil 2 dni pred Božičem, ko sva z Rokom pripravila observatorij za zimo, pokrpala streho in naredila letno inventuro osnovnih sredstev. Zadnjih 300 m poti sva morala gaziti 40 cm debelo snežno odejo in sicer ob prekrasnem sončnem zahodu.

V letu 2005 planiranih popravil observatorija nismo niti začeli, zaradi zaspene dejavnosti članov in predsednika IO, zato nam v letu 2006 sledi popravni izpit, seveda če bo ta možen.

Stane, stane.slavec@gmail.com

Objekti globoko v vesolju marca

Marca opolnoči kulminirajo ozvezdja Vodna kača, Lev, Veliki medved, Krokar, Benerikini kodri in Lovska psa. V Benerikinih kodrih je severni galaktični tečaj, kar pomeni, da se odpre okno, skozi katero vidimo jate galaksij res zelo globoko v vesolju. Samo *M 3* (kroglasta kopica) v Lovskih psih ter *M 40* (dvojna zvezda) in *M 97** (planetarna meglica) v Velikem medvedu so objekti, vidni z binokularjem, ki leže v naši galaksiji; *M 81**, *M 82**, *M 101* v Velikem medvedu, *M 65*, *M 66* v Levu, *M 51*, *M 63*, *M 94** in *M 106* v Lovskih psih so galaksije. Z večjim teleskopom so lepo vidne galaksije *M 108*, *M 109* (UMa), *M 95*, *M 96* in *M 105* (Leo), kakor je tudi *NGC 3242*, planetarna meglica v Vodni kači. Zvezdica spet označuje objekte, primerne za opazovanje z opazovališč, ki so svetlobno onesnažena.

M 81 (*NGC 3031*, Bodejeva galaksija) je lepa spiralna galaksija, druga najsvetlejša galaksija na našem nebu. Vsebuje 250 milijard zvezd, v premeru ima 50.000 svetlobnih let in pred nekaj sto milijoni let se je srečala s šibkejšo *M 82* (*NGC 3034*), ki je zdaj skoraj stopinjo bolj severno. Oddaljena je 12.000 svetlobnih let v jati, ki šteje okoli trideset galaksij.

Rok, rok.vidmar@nuk.uni-lj.si

Meteorji v marcu 2006

δ -Leonidi – DLE

Z novemberskimi Leonidi ta meteorski roj nima razen imena nič skupnega. So del kompleksa šibkih ekliptičnih meteorskih rojev med katerimi so najopaznejši predstavniki Virginiidi. Aktivni so od 15.2. do 10.3., z maksimumom 24.2.

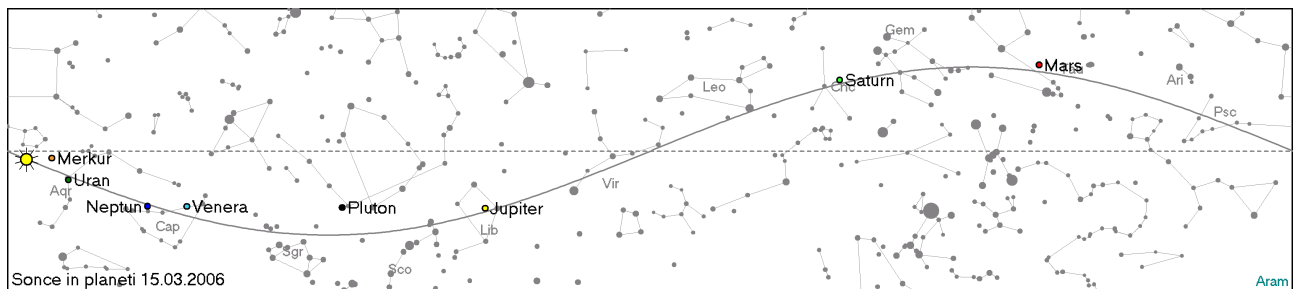
OBČNI ZBOR AD JAVORNIK

Vabimo vas na redni letni Občni zbor društva, ki bo v torek 21.02.2006 18. uri v prostorih Fakultete za fiziko, soba P-3, Jadranska 19 Ljubljana.

Dnevni red:

1. Ugotavljanje prisotnosti
2. Izvolitev delovnega predsedstva
3. Poročilo predsednika
4. Finančno poročilo
5. Poročilo Nadzornega odbora
6. Poročilo Častnega razsodišča
7. Poročilo inventurne komisije
8. Plan dela za leto 2006
9. Razprava o poročilih
10. Potrditev poročil in plana
11. Volitev nadomestnega člana IO
12. Določitev članarine za letošnje leto
13. Razno

Predsednik društva: dr. Borut Jurčič Zlobec

in ZHR 2 (petek/sobota), ko manjka le nekaj dni do mlaja. So zelo šibki in počasni meteoji. Radiant se ob maksimumu nahaja na $\alpha = 168^\circ$ in $+16^\circ$.

Mihaela, mtriglav@yahoo.com

Planeti v marcu 2006

(Efemeride si lahko ogledate tudi v reviji Življenje in tehnika.)

datum	Sonce		Luna	
	vzhod	zahod	vzhod	zahod
1. 3.	6.40	17.47	7.26	19.55
5. 3.	6.33	17.53	8.55	–
10. 3.	6.24	17.59	13.15	4.49
15. 3.	6.14	18.06	18.46	6.28
20. 3.	6.05	18.13	–	8.02
25. 3.	5.55	18.20	4.13	13.05
30. 3.	6.43	19.28	7.27	22.32

- * **Merkur** je viden v začetku meseca zvečer, ko v ozvezdju Rib zahaja uro in pol za Soncem, nato pa se ponovno prikaže konec meseca zjutraj, ko vzhaja okoli petih, tokrat v ozvezdju Vodnarja.
- * **Venera** je vidna zjutraj; vzhaja kmalu po četrti uri. V začetku marca se iz ozvezdja Strelca preseli v ozvezdje Kozoroga.

- * **Mars** je viden v prvi polovici noči, saj zahaja okoli enih. Nahaja se v ozvezdju Bika.
- * **Jupiter** lahko sprva opazujemo od polnoči, nato pa vzhaja vse bolj zgodaj in je konec meseca na nebu že pred deseto. Giblje se v ozvezdju Tehtnice.
- * **Saturn** je v ozvezdju Raka sprva viden vse do pol šestih, konec meseca pa le še do pol štirih zjutraj.
- * **Uran** marca ni viden.

Začetek pomladi 20. 3. ob 19.23.

V noči s 25. na 26. marec premaknemo ure za eno uro naprej.

14. marca lahko opazujemo Lunin mrk; Luna se bo od 22.21 pa do 3.13 ure pomikala skozi Zemljino plosenco.

29. marca lahko opazujemo delni Sončev mrk s pričetkom ob 10.38 in zaključkom ob 12.51. Ob maksimumu bo zakritega 55% Sončevega premera.

Urška, urska.pajer@yahoo.com

Javorniški Mesečnik izdaja Astronomsko društvo Javornik, Ljubljana / ISSN 1581-1379 / urednik Aram Karalič / izhaja v prvi polovici meseca / prejema jo brezplačno vsi člani Astronomskega društva Javornik / prispevke pošljite na naslov jam@adj.si / **ROK ZA ODDAJO PRISPEVKOV JE 7. DAN V MESECU** / prispevkov ne lektoriramo / stavljeno v L^AT_EX